

Oriol Pi de Cabanyes: *Novenari d'ànimes*. Barcelona, Edicions 62, 1978. (Col·lecció «El Balanci», núm. 110.) 163 ps.

Novenari d'ànimes és el primer recull de contes d'Oriol Pi de Cabanyes, autor fins ara de tres novel·les que ofereixen un interès indiscutible i una sèrie de problemes molt considerable. El recull que ara m'ocupa, escrit en data recent suposo (l'autor ja havia freqüentat el conte abans, però no deu haver cregut oportú de recollir aquells textos en un llibre), representa un canvi en la direcció que seguia l'obra de Pi de Cabanyes. *Novenari d'ànimes*, lluny de la preocupació d'introduir elements més o menys crítics i/o renovadors en la nostra difícil tradició literària o d'importar esquemes d'una sensibilitat ja divulgada i consolidada del·la les nostres fronteres, és una obra que, sobre la base d'una escriptura virtuosista, retorna a les estructures tradicionals del conte amb una temàtica en la qual és molt difícil innovar: la realitat que existeix enllà de les aparences, el món subterrani del fantàstic, del meravellós, de l'horrible. El volum aplega nou contes que exploren territoris d'aquest àmbit indeterminat que designem amb el qualificatiu de misteriós, amb algunes llicències que permeten a l'autor, a dos o tres contes, aplicar-se a narrar-nos uns assassinats que, comptat i debatut, no resulten gens enigmàtics. Entre les possibilitats que treballa Oriol Pi al llibre trobem: la hipnosi, que, a la impen-sada, revela un trauma relegat a l'inconscient (*Saba, saba, pell de cabra*), la transmigració d'ànimes i els seus avatars (*Transmigració i Invocació*), l'aparició de fantasmes (*L'enigma d'Aderró*), l'assassinat i la venjança màgica (*Akelarre al balneari*) o l'assassinat per amor (*Soliloqui de carrer i Pena de mort*), una història fantàstica amb aire de rondalla i intenció moralitzant (*Rondalla*), l'acció devota amb conseqüències inverses (*Orate-Frates*). Si l'autor ha volgut fer-nos evident que darrera de l'intelligible s'amaguen moviments i energies de poder i d'abast incommensurables, el fet és que no sempre els contes responen a

aquest disseny amb la mateixa eficàcia. A vegades li falla, a Pi de Cabanyes, el tractament del fantàstic a causa de l'explicitació dels components de l'acció: a *Transmigració*, per exemple, hi ha un excés de preparació, amb massa pistes laterals, del desenllaç, mentre que, posem per cas, a *Saba, saba, pell de cabra* la peripècia mena a una sorpresa final ben inesperada: la hipnosi revela que la malenconia de la pacient es deu a una violació ignorada i, aleshores, un accident molt oportú des del punt de vista literari la deixa confinada mentalment a l'estadi anterior al trauma, innocent i infantil: és la irrupció de la lògica del somni en una realitat creïble en aparença. El cert és que Oriol Pi aconsegueix moments notables, com en el conte *Soliloqui de carrer* (un enfilall de tòpics proferits per una veu molt versemblant), però que, en el conjunt, no arriba a dominar la dramatització de les seves històries: *Pena de mort* és una intriga molt fluixa, *Akelarre al balneari* no ens fa témer una venjança ineluctable. Hi ha ocasions en què falla el llenguatge, que es decanta cap a la retòrica efectista o cap al tòpic confortable, sense que això hagi de ser un obstacle per reconèixer que Oriol Pi de Cabanyes és un estilista notable, ben assaborit per un públic convençut de l'autenticitat de l'experiència que proposa a les seves obres. Tanmateix, davant la seva obra i davant *Novenari d'ànimes*, crec que és molt lícit de formular algunes reserves sobre la seva habilitat com a constructor d'històries (les novel·les pecaven de mal estructurades) i com a creador d'efectes dramàtics (encara que a vegades ho aconsegueix a còpia d'acumulació). Són problemes que un escriptor jove i dotat pot solucionar en les seves obres futures: no tenim cap raó per dubtar-ne.

ENRIC SULLÀ